

KAP-reformmal kapcsolatos forgatókönyvek Franciaországban

A Franciaország által a reform alkalmazásával kapcsolatos első döntéseket várhatóan Francois Hollande jelenti be személyesen az október 2-án Clermont-Ferrand mellett kezdődő állattenyésztési szakkiállításon, a Salon de l'élevage-on. A részletes munka ezt követően veszi kezdetét és várhatóan év vége felé már többet lehet tudni a részletekről. Ezzel együtt az előzetes információk alapján négy lehetséges fő forgatókönyvet valószínűsítene a szakértők, amiket az alábbiak szerint lehet összefoglalni – az ezekkel összefüggő szakmai és érdekképviselői kritikákkal együtt. **Bármelyik lehetőség mellett álljon is ki a kormányzat, egyértelmű, hogy a reformnak komoly vesztesei is lesznek, várhatóan elsősorban a szántóföldi növénytermesztésben és az intenzív tejtermelésben érintett gazdák. A nyertesek között első helyen a juh-és kecsketartók szerepelnek, de haszonélvezői lehetnek a reformnak a legelőre alapozott tej- és vegyes hasznosítású szarvasmarha-tartók és a legelőn tartott húsmarhákat nevelők is. A változásokat azonban igazából belpolitikai szempontból lesz nehéz véghez vinni, amit az is előre jelez, hogy a szakszervezetek maguk is teljesen megosztottak a reform kérdésében, ami mindinkább úgy tűnik, kifejezetten ideológiai, nem pedig szakmai alapokon dől el.**

Már két héttel a június végi uniós egyezséget követően, július 10-én Stéphane Le Foll miniszter már bemutatta a miniszterek tanácsában (*Conseil des ministres*, azaz kormányülés) azokat a fő elképzeléseket, amikkel „igazságosabbá, zöldebbé, szabályozóbbá és a fiatalok, valamint a jövő felé fordulóvá” akarja tenni a KAP-ot. A négy forgatókönyv elsősorban abban különbözik, hogy milyen formában és mértékben képzelel el a támogatások átcsoportosítását és újraelosztását (*réorientation des aides directes*), ezeket a tárcavezető két külön alkalommal mutatta be a szakmai és érdekképviselői szervezeteknek (először az [FNSEA](#), [JA](#) és az [Agrárkamara](#) előtt, egy nappal később a [Coordination Rurale](#)-nak és a [Confédération Paysanne](#)-nak). A számítások 2019-re vonatkoznak, különböző mértékű, az uniós egyezség keretei között lehetséges konvergencia-szinttel (országosan 60-100%), támogatás-újraelosztással (az első 52 hektárra magasabb összeg) és akár 15%-os újrapcsolási hányaddal kalkulálnak. Bármelyik forgatókönyv is teljesül, egy általános 5%-os támogatás-csökkenés 2019-re mindenkit érinteni fog, a szimulációk ugyanakkor számításba vesznek egy 15%-os maximális újrapcsolási szintet és egy differenciált zöld támogatást, ami valószínűleg sokkal inkább a történeti szinttől függ majd, mintsem egy adott szorzóval való számításból.

Az első forgatókönyv szerint 2019-re megvalósul a teljes konvergencia és nem lesz támogatás-újraelosztás (azaz a Bizottság javaslata válik valóra). Ez azt jelentené, hogy a GOF-növények termelői 9%-os támogatás-csökkenést lennének kénytelenek elviselni, az igazi nyertesek viszont a kecske-és juhtenyésztők lehetnének +49%-os támogatási összeggel. A „nyereség” a legelőre alapozott tej- és vegyes hasznosítású szarvasmarha-tartók esetében inkább szimbolikus (+6%), a kukoricára alapozott intenzív tejtermelést folytatók viszont a mostani támogatások egynegyedének lennének kénytelenek búcsút mondani, de a vegyes profilú (azaz növénytermeléssel és állattartással egyaránt foglalkozó) gazdaságok is 5%-ot veszítenének.

A második változat szerint 2019-ig 60%-os konvergencia-szint valósul meg és nem lesz támogatás-újraelosztás. Ebben az esetben a szántóföldi kultúrákat termesztők csupán 6%-os támogatás csökkenéssel számolhatnak, a vegyes profilú gazdaságokban pedig csak 3%-os lesz a kiesés. Minden más ágazat nyertese lesz a változásoknak, a legelőre alapozott tej- és vegyes hasznosítású szarvasmarha-tartók +3%, a legelőn tartott húsmarhákat nevelők +13%, a

kukoricára alapozott intenzív tejtermelést folytatók +15%, a juh- és kecsketartók 29%-kal kapnak több támogatást.

A harmadik forgatókönyv 100%-os konvergenciával és az első 52 hektár után adott magasabb, a közvetlen támogatási keret 30%-át lekötő támogatással kalkulál (ezt megkapják a GAEC-ek – azaz speciális mezőgazdasági társas vállalkozások – is). Itt a kukoricára alapozott intenzív tejtermelést folytatók a legnagyobb vesztesek (-18%), őket követik a GOF-növényeket termelők (-14%), a vegyes profilú gazdaságok (-6%). A legelőre alapozott tej- és vegyes hasznosítású szarvasmarha-tartók viszont +14, a legelőn tartott húsmarhákat nevelők +23, a kecske- és juhtartók 47%-kal kapnak többet.

A negyedik elképzelés szerint a harmadik forgatókönyv valósulna meg azzal a megkötéssel, hogy a ciklus végén kapott és az eredeti támogatási összeg között nem lehetne 30%-nál nagyobb eltérés (pontosabban csökkenés). Ennek hatásaként a GOF-növényekkel foglalkozók 14%-os támogatás-csökkenést szenvednének el, a kukoricára alapozott intenzív tejtermelést folytatóknak 16%-kal jutna kevesebb, a vegyes profilúak a harmadik forgatókönyvhöz hasonlóan 6%-kal kapnának kevesebbet. A kecske- és juhtartók itt is jól járnának (+44%), nyernének a legelőn tartott húsmarhákat nevelők (+22%) és a legelőre alapozott tej- és vegyes hasznosítású szarvasmarha-tartók is (+13%).

Ahogy a [La France Agricole cikke is](#) fogalmazott júliusban, a miniszter deklarált célja, hogy „kiegyenlítse” a támogatásokat, elsősorban a nagy élőmunka-igényű ágazatoknak és az állattenyésztésnek juttatva nagyobb forrásokat olyan módon, hogy ezzel együtt ne bomoljon meg a gazdaságok és ágazatok közötti jelenlegi, törekeny egyensúly. Az írás szerzője viszont már akkor úgy vélte, hogy a miniszter preferenciája egyértelmű: elsősorban az extenzívebben gazdálkodó állattenyésztőket akarja elsősorban „helyzetbe hozni” akár a növénytermesztők és az intenzív tejtermelők rovására is, ez utóbbiaknak az újrakapcsolt támogatásokkal csökkentve a veszteségeit.

Pártpolitikai álláspontok a KAP-reform kapcsán

A nyári „uborkaszegzon” alatt a KAP-reformmal kapcsolatos viták sem voltak kifejezetten élénkek, ám szeptemberben megindult a nyilatkozat-dömping. A kormánykoalíció vezető pártja, a Szocialista Párt (PS) a [La France Agricole értesülései](#) szerint **egyértelműen a harmadik forgatókönyv mellett tette le a voksát**. [Germinal Peiro](#)¹ erről szeptember 9-én egy négy oldalas, Stéphane Le Foll elképzeléseit támogató anyagot is közzétett, amit mellékletben küldünk. Ebben a PS egyértelműen kiáll az első 52 hektárnak adandó magasabb támogatás, a történeti alapon adott támogatások fokozatos elhagyása, valamint az állattartóknak és a zöldség-gyümölcs termelőknek juttatandó kapcsolt támogatások intézménye mellett úgy, hogy ezekkel párhuzamosan nem „büntetnék” a gabonatermelőket (*sans préjudice pour les céréaliers*). Ez a forgatókönyv jelentené a legerőteljesebb támogatás-újraelosztást (402 millió euróval), valamint ebben az esetben lenne legnagyobb a támogatások transzfere a 100 ha birtokméret fölötti gazdaságoktól az ennél kisebbek irányába (412 millió euró). A PS szerint ez a forgatókönyv támogatja leginkább a munkahely-teremtést, segíti érdemben az állattenyésztést, garantálja a termelés agro-ökológiai orientációját és vet véget a történeti alapon járó kifizetéseknek.

Egy későbbi, [a La France Agricole honlapján szeptember 18-án közzétett](#) írás viszont már úgy

¹ Dordogne megye parlamenti képviselője, a PS mezőgazdaságért felelős országos titkára, egyben Francois Hollande mezőgazdasági ügyekben illetékes tanácsadója a PS-ben. François Hollande köztársasági elnöki választási kampányában a mezőgazdasági kérdések egyik fő felelőse is volt.

fogalmaz, hogy a PS aznapi, párizsi sajtókonferenciáján már a „3/b” forgatókönyv, azaz valójában a bevezetőben említett **negyedik elképzelés** mellett állt ki a párt. **Eszerint a harmadik forgatókönyv valósulna meg azzal a megkötéssel, hogy a ciklus végén kapott és az eredeti támogatási összeg között nem lehetne 30%-nál nagyobb eltérés** (pontosabban csökkenés). Germinal Peiro ezt azzal indokolta, hogy meg kell állítani azt a tendenciát, ami az elmúlt 10 évet jellemezte², azaz amikor a gazdaságok száma 26%-kal, a levágott állatmennyiség 10%-kal csökkent, egyre nagyobb volumenű foglalkozást foglal el a gabonatermesztés, az állattenyésztők helyzete pedig egyre rosszabb. A cikk szerint a képviselő úgy fogalmazott, minden mutató „a pirosban van” (*tous les signes sont au rouge*), ebben a helyzetben a legjobb mód a munkahely-teremtésre a támogatások újraelosztásának bevezetése és az állattenyésztés támogatása, ami 2,5-szer jobb munkahely-teremtő, mint a gabonatermelés. Ezzel a szándékkal azok nem értenek egyet, akik a nagy gazdaságokat vezetik, mivel az újraelosztó támogatási rendszer csak 90-100 hektáros birtokméretig előnyös – a PS szerint ezért ezen keresztül is lehet küzdeni a birtokméret-növekedés ellen. Peiro szerint „bizarr”, hogy a „versenyképesség bajnokainak” (azaz a gabonatermelőknek) megélhetésükhöz szükségük van a közvetlen támogatásokra, ugyanakkor aláhúzta, hogy nem áll szándékukban a döntéssel sem egyes ágazatokat, sem egyes régiókat egymással szembeállítani. Főnn akarják tartani az egyensúlyt, ezért támogatják, hogy a zöldítésért járó támogatásokat a történelmi alapon kapott kifizetések függvényében állapítsák meg, továbbá alkalmazzák azt a szabályt, hogy senki nem kaphat a korábbiaknál 30%-kal kevesebb támogatást. Ez elsősorban az intenzív tejtermelők szempontjából fontos, akik elismerten a konvergencia egyik nagy vesztese. A képviselő a támogatások újrapcsolásáról fogalmazva kifejtette, a 13%-kal egyértelműen az állattartást, ezen belül elsősorban a húshasznú állományok tartását kívánják támogatni, de találni szeretnének egy olyan megoldást is, amivel a tejtermelő állományok elengedhetetlen szinten tartása is biztosítható. A +2%-ról, ami a növényi fehérjék termelését hivatott ösztönözni megjegyezte, az ezt kitevő 140 millió eurót elsősorban a gazdaságok takarmány-önellátásának biztosítására akarják fordítani, hogy ezt minden olyan régióban meg lehessen oldani, ahol az adottságok ehhez megfelelőek. Szerinte ez nem összeegyeztethetetlen a gabonatermelőknek adott mostani kapcsolt támogatásokkal, amik összesen 52 millió eurót tesznek ki, azaz az új keretből fennmaradó 88 millió eurót az állattartóknak lehet adni a gabonatermelők „rovására”, ezzel is a kiegyensúlyozást segítve.

A kormánykoalíciót alkotó **Zöldek (EELV)** azt akarják, hogy megvalósuljon az uniós támogatások igazi újraelosztása (*véritable redistribution des subventions européennes*), ezt szerintük a harmadik forgatókönyv valósítja meg, ennek támogatására szólították föl Stéphane Le Foll minisztert. A párt szerint a jelenlegi rendszer egyértelműen a gazdaságok méretének növekedését, a kis gazdaságok háttérbe szorulását és megszűnését ösztönözte, a reálisnál nagyobb jövedelmet biztosított a gabonatermelőknek, nem kedvezett az állattartásnak, elsősorban a legelőre alapozott tej- és húshasznú szarvasmarha-tartásnak. Minél nagyobb területet művelt valaki, **fogalmaztak**, annál nagyobb támogatást kaptak, ezen túlmenően egy hektáryi gabona után annyi támogatás járt, mint 10 hektár legelőért. Ennek a politikának teljes egészében negatív hozadéka volt a munkahely-teremtés és a környezetvédelem terén egyaránt. Az EELV szerint a harmadik forgatókönyv a leghatékonyabb megoldást jelenti a támogatások kiegyenlítetté tételére, mivel lehetővé teszi, hogy a legelőn tartott húshasznú marhák után 22, az ugyanígy nevelt tej- és kettőshasznú marhák után 14%-kal nagyobb támogatás járjon. Elősegíti továbbá a kisgazdaságokban a munkahely-teremtést, és amennyiben az állattenyésztés kiegészítő kapcsolt támogatásokat is kap, kikerül végre a

---

² Meg kell jegyezni, hogy a gazdaságok számának folyamatos csökkenése nem csak az elmúlt 10 évre jellemző tendencia, hanem gyakorlatilag megszakítás nélkül tart a XIX. század vége óta (csupán az intenzitása változó), azaz áttételesen sem lehet a legutóbbi, 2002-2012. közötti jobboldali kormányzat „nyakába varrni”.

krízisből.

Szakszervezeti álláspontok a KAP-reform kapcsán

A legnagyobb mezőgazdasági szakszervezeti tömörülés, az [FNSEA](#) a La France Agricole által [idézetek](#) szerint fenntarthatóbb és igazságosabb forgatókönyvet dolgozott ki, mint a tárca. Ezek szerint a szakszervezet álláspontja az, hogy 2015-től kezdődően 60%-os konvergenciát kell megvalósítani a ciklus végére, miközben nem kaphat 30%-nál kevesebb támogatást egy gazda sem, mint korábban. Az FNSEA tiltakozik az első 52 hektárnak adandó magasabb támogatás formájában megnyilvánuló támogatás-újraelosztás ellen, arányos és igazságos zöldítést akarnak, valamint a maximálisan adható 15%-os újrapcsolási szintet. Henri Brichart, az FNSEA egyik alelnöke (*korábban a tejtermelők országos szakszervezetének – [FNPL](#) – elnöke*) a mezőgazdasági orientációs főtanácsnak (CSO, *conseil supérieur d'orientation de l'agriculture*) a KAP-reformról szóló szakmai vitát lezáró ülését megelőzően úgy fogalmazott, hogy a vitában rendszeresen visszatérő jelző volt a „fenntartható” és az „igazságos” – szerinte az FNSEA modellje mindkettő tekintetében jobb, mint a minisztériumé. Az FNSEA elnöke, Xavier Beulin szerint a tárcának nincs oka sietségre, mivel az új rendszer szerint fizetendő támogatásokat csak 2014. végén és 2015. elején fogják kifizetni, azaz bőven volna ideje minisztériumnak arra, hogy az egyes forgatókönyveket alaposan mérlegelje és ne ideológiai alapon szülessen döntés, így a tárca imázsa is jobb lenne.

Hozzátette, a szakszervezet javaslata egységében értelmezendő, egyes elemeit külön-külön nem lehet kiemelni és megvalósítani, másokat pedig elhagyni. Ebben nem ismernek kompromisszumot, nincs „B-terv”, hangsúlyozta. Dominique Barrau, az FNSEA másik alelnöke megjegyezte, a tárca újraelosztással kapcsolatos elképzelését meggondolatlanul fogalmazták meg, vita nem lesz róla vagy abban sokan nem fognak részt venni, mivel eleve eldöntött tényként kezelik azt. Az FNSEA a kezdetektől fogva vehemensen ellenzi, hogy a globális támogatási keretből 30%-ot (vagy hasonló nagyságú összeget) visszatartsanak és azt egyedül területi alapon – azaz az első 52 hektár után – osszák újra. Ha pedig sikerült is megoldást találni az aktív gazdálkodó fogalmára, ez egy újabb problémát fölvet. Nevezetesen azt, hogy ezzel hirtelen megnő az aktívak száma, ami tovább csökkenti az egy hektárra visszaosztható összeg nagyságát, mivel a teljes keret nem növelhető, így az egésznek igazából nincs értelme. Ezzel együtt az FNSEA osztja a miniszter azon álláspontját, hogy javítani kell az állattenyésztés és a többi, nagy hozzáadott-érték előállítására képes ágazat támogatottságát. A vita nem ezen, hanem a megvalósítás módján van – mindenki tisztában van azzal, hogy a tárca ezt a gabonatermelők rovására akarja véghezvinni, de el kell kerülni azt, hogy jól működő ágazatok helyzete inogjon meg.

A [Confédération Paysanne](#) (CP) kisebbségi szakszervezet a szeptember 10-én Rennes-ben kezdődött SPACE nemzetközi állattenyésztési kiállítás alatt [hozta nyilvánosságra](#) a KAP-reform végrehajtásával kapcsolatos álláspontját. Az „erősen baloldalinak” tartott, korábban José Bové, mint elnök által fémjelzett érdekképviselő a kormány harmadik forgatókönyvét tartja elfogadandónak, ami **100%-os konvergenciával és az első 52 hektár után adott magasabb, a közvetlen támogatási keret 30%-át lekötő támogatással kalkulál**. Az első pillérrel összefüggésben a szakszervezet azt kéri, hogy a zöldítéssel összefüggő támogatások ne fűgjenek az egyes gazdaságoknak történeti alapon juttatott támogatások összegétől, valamint javasolja, hogy a fiatal gazdáknak juttatandó támogatás összege normatív legyen, azt ne területnagyság alapján állapítsák meg. Annak érdekében, hogy ez a forgatókönyv valóban koherens legyen, a CP szorgalmazza a hátrányos helyzetű ágazatoknak adandó kapcsolt támogatások alkalmazását, elsősorban az állattenyésztésre és a kertészeti termelésre utalva. A

CP szerint a zöldség- és gyümölcsstermelőknek az első 5 hektár után hektáronként 2000 euró kapcsolt támogatást kellene adni, míg a szőlőtermő területek után „alaptámogatás” (*paiement de base*) járna, amit egy zöld támogatás (*paiement vert*) és egy bizonyos visszaosztott támogatási összeg egészítene ki.

Az állattenyésztés esetében a CP azt javasolja, hogy a kapcsolt támogatások körében legyen egy kérődző állomány-fenntartási támogatás (*prime au maintien de troupeaux ruminants, PMTR*), ami minden kérődző után járna, összege pedig az állomány nagyságának növekedésével és az érintett aktív gazdálkodók számának függvényében degresszíven csökkenne, a kifizethető maximális összeg limitálásával. A CP javasolja, hogy a tejhasznú szarvasmarhák után minden *nagy számosállat-egységre (UGB)* vetítve legalább 50 euró támogatás járjon. Ezt 30 UGB/aktív gazdálkodóig folyósítanák, 30 és 40 UGB/aktív gazda között pedig degresszív kifizetést alkalmaznának. A legelőn tartott húshasznú állományok esetében a tehenek és gazdaságban hizlalt fiatal állatok után járna támogatás a CP tervei alapján, mégpedig 200 euró/UGB 40 vagy 50 UGB-ig, majd 60 UGB-ig degresszív támogatást adnának. A kis kérődzők esetében 300 juhig 160 eurót fizetnének, 300-500 juh között degresszív lenne a támogatás.

A pillangós növényeket termesztő, a konvergencia által negatívan érintett tejtermelő gazdákat is támogatná a CP annak érdekében, a gazdaságok fehérjetakarmány-autonómiája biztosítható legyen. Ennek a támogatásnak azonban nem szabad azt eredményeznie, hogy az adott gazdaság ipari méretekben kezdje az ilyen kultúrákat termesztetni. A támogatások csökkenésében kifejezetten érintett, nyugat-franciaországi intenzív tejtermelő gazdák esetében a CP egy olyan környezetvédelmi támogatást vezetne be, ami ösztönzőleg hat a gazdaságok takarmány-önellátási képességének erősítésére. A hátrányos természeti adottságú területek után járó támogatást (ICHN, *indemnité compensatoire de handicaps naturels*) a szakszervezet minden aktív gazdálkodó után legfőlőbb 50 hektárig megtartaná olyan formában, hogy az első 25 ha után magasabb összeg járna. A CP javasolja továbbá, hogy a kimondottan kis gazdaságok külön támogatási rendszert kapjanak, aminek alapja a multifunkcionalitás és a munkahely-teremtés.

A CSO szeptember 26-i ülése kapcsán a CP [kifejtette](#), olyan KAP-reformra van szükség, ami alapjaiban megváltoztatja végre a rendszert és végre minden gazda számára biztos jövőképet ad. A szakszervezet megismételte: a konvergenciának 2019-re gyorsan és teljes egészében meg kell valósulnia, nem értik, hogyan lehet úgy kiegyenlíteni valamit, hogy közben nem nyúl a kormányzat máshoz (*rééquilibrer sans déséquilibrer*) – a legszegényebb gazdákat csak úgy lehet segíteni, ha elvesznek a leggazdagabbaktól. Az első 50 hektárnak magasabb, a támogatási keret 30%-át kitevő többlet-támogatást kell adni, a 13%-nyi kapcsolt támogatásnak pedig a legnehezebb helyzetben lévő termékpályákhoz kell kerülnie: minden kérődző állatfajhoz, ezen belül elsősorban a juh- és kecsketartókhöz, valamint a zöldség- és gyümölcsstermelőkhöz. A második pillérnek a vidékfejlesztést kell lendületesen támogatnia, semmi szín alatt nem lehet szó a mezőgazdasági termelés iparosításáról és a biztosítási rendszeren alapuló kockázat-kezelést. Kifejtették, azt várják a köztársasági elnöktől és a minisztertől, hogy olyan döntés születik, ami összhangban áll a 2012-es választási kampányban elhangzott szocialista ígérekkel.

A támogatások újraelosztása mellett demonstrált a CP Centre régióbeli szervezete szeptember 27-én Orléans-ban. Szerintük a régió gazdálkodói többségének előnyös lenne ez, mivel 94 hektáros birtokméretig kedvezőbb támogatási feltételekkel kalkulálhatnának, egy kétfős [GAEC](#)³ esetében pedig már 188 ha-os birtokméretig jobban járnak a termelők. Számításaik szerint az új rendszer „kárvallottjai” a 150 ha fölötti gazdaságok lennének, ám a régióban az

---

³ Sajátos mezőgazdasági társas vállalkozási forma, ahol nem mindig volt bizonyítható, hogy minden társ valóban aktív gazdálkodó – ezt a helyzetet kellett a francia kormánynak Brüsszelben rendeznie a KAP-tárgyalások alatt.

átlagos birtokméret éppen 94 ha.

A másik kisebbségi, szintén erősen baloldali szakszervezet, a [MODEF](#) szeptember 26-i [sajtóközleménye](#) is amellet száll síkra, hogy a mostani reform legfontosabb üzenete a támogatások érdemi újraelosztása legyen. Megjegyzi továbbá, hogy az FNSEA-val egyébként szövetséges Fiatal Gazdák Szakszervezete ([Jeunes Agriculteurs](#), JA) is ezt az álláspontot képviseli, miközben az FNSEA és a „vele szövetséges agrár-ipari lobbí” teljesen elszigetelt pozícióba került ezen a téren, miközben az állattenyésztésben érintett tagszervezetei meglehetősen sajátos csapdába kerültek. Az érdekképviselő határozottan kiáll a harmadik forgatókönyv mellett, akárcsak a CP, hangsúlyozza a fiatal gazdák pályakezdése támogatásának fontosságát aláhúзва, hogy jóval többre van szükség, mint a jelenlegi éves hatezer induló fiatal gazda. Ezért szerintük az első pillér 2%-át erre a célra kell fordítani, mégpedig az egyénekre számított normatív, nem pedig területalapú kifizetési rendszerben. Szükség van minden aktív gazdálkodó elismerésére, ezen keresztül a [GAEC](#)-ek transzparenciájára és nyitni kell mindenkire, aki teljesíti a szükséges föltételeket. A kapcsolt támogatásokat a lehető legmagasabb szinten és az állattartók (különös tekintettel a juh- és kecsketartókra), valamint a zöldség- és gyümölcsstermelők támogatására fordítanak. Nagyon fontosnak tartják a fehérjenövények termesztését ösztönző +2%-os kapcsolt támogatást, amit arra kell használni, hogy a gazdaságok fehérjetakarmány-önellátását biztosítani lehessen. A második pilléres támogatási keret 150 millió eurós emelése nagyon fontos az ICHN szempontjából, de nem járhat azzal a burkolt szándékkal, hogy az első pillérből a kis kérődzőket tartók ne jussanak kapcsolt támogatáshoz. Ezt a keretet egyértelműen az ICHN, az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések (MAE) és egyes speciális tevékenységek támogatására kell használni – fogalmaz a Modef. A második pillérnek a vidékfejlesztést és a környezet-gazdálkodást, nem pedig a mezőgazdaság iparosítását kell szolgálnia és szerintük sem lehet szó a biztosítási rendszeren alapuló kockázat-kezelés támogatásáról

A Modef-et idéző La France Agricole a szakszervezet CSO-ülés utáni álláspontjáról [írva](#) úgy fogalmaz, hogy a szakszervezet támogatja azt a szándékot, ami a közvetlen támogatások lehető legnagyobb arányú újraelosztásával „valamelyest erősíti a társadalmi igazságosságot”. A Modef sajnálkozását fejezte ki, hogy a KAP-reform nem ad kellően hatékony eszközöket a piac- és árszabályozásnak, ám elégedett azzal, hogy lehetőség van a közvetlen támogatások lehető legnagyobb mértékű újraelosztására. A szakszervezet lap által idézett közleménye kifejti, a Modef évek óta minden fórumon emlékeztet arra, hogy az egy hektár után kifizetett közvetlen területalapú támogatások (DPU) terén nagyon komoly eltérések vannak a komoly szántóföldi növénytermelést megvalósító régiók javára, így magától értetődik, hogy kiáll a teljes konvergencia, valamint az első 52 hektárnak juttatandó, az első pilléres támogatások 30%-át kitevő emelt kifizetések mellett. A Modef mindig is hangoztatta, hogy semmi értelme nincs a támogatások termelési szinttől való elválasztásának, most pedig azt javasolja, hogy minden tejtermelő gazdaságban az első negyven tehen után járjon kapcsolt támogatás, a már meglévők pedig jelenlegi szinten maradva éljenek tovább. Szerintük a kapcsolt támogatások képesek lendületet adni az állattenyésztésben a fiatalok pályakezdésének, aminek jelenleg a legnagyobb akadálya a nagyon alacsony jövedelmezőség.

Ritka kivétel, hogy egy adott kérdésben az FNSEA és a JA gyakorlatilag [homlokegyenest ellenkező álláspontot képvisel](#) – ez a helyzet állt elő a támogatások újraelosztásának esetében. Míg az FNSEA elutasítja az első 52 hektár után adandó emelt összegű támogatást, az JA szerint ez hatékony ösztönző lehet, amennyiben bevezetésével párhuzamosan megtörténik a társas vállalkozásokban (GAEC) dolgozó aktív gazdálkodók elismerése és kizárhatók a rendszerből azok, akik valójában nem jogosultak erre a támogatásra. Az FNSEA azzal is

[nyomatékot kívánt adni](#) az újraelosztással szembeni ellenkezésének, hogy a Youtube videomegosztón közzétett filmjében a szakszervezet száz prominens tagja emelte föl ez ellen a szavát: <http://www.youtube.com/watch?v=FTBzL-gdqjI&>.

A fiatal gazdák (JA) [szerint](#) az első pilléres támogatások közül a fiataloknak járó keretet maximálisan ki kell használni és elégedettek azzal, hogy ezt minden érdekképviselő támogatja, noha más kérdésekben – a konvergencia mértéke, üteme, a támogatások újraelosztása – vannak vélemény-különbségek. További pozitívumként fogalmazták meg, hogy mindenki egyetért az aktív gazdálkodó fogalmának tisztázásával annak érdekében, hogy a támogatásokra nem jogosultakat (pl. nyugdíjasok, vagy a valójában nem gazdálkodó, de birtokkal rendelkezők – „double actifs patrimoniaux”) ki lehessen zárni a támogatottak köréből (és több pénz maradjon a valóban gazdálkodóknak).

A harmadik kisebbségi szakszervezet, a [Coordination Rurale](#) (CR) egy [ötödik forgatókönyvet](#) dolgozott ki (ezt csatoltan küldjük), amit [François Hollande köztársasági elnöknek is átadott](#), amikor [az Stéphane Le Foll jelenlétében fogadta az érdekképviselő küldöttségét](#) szeptember 25-én. A szakszervezet alapvetően szkeptikus a kormány mind négy, a bevezetőben vázolt forgatókönyvével szemben, ezért egy ötödik, „igazságosabb, hatékonyabb, kevésbé költséges és mindenki számára hasznos” forgatókönyvet javasol egy olyan klauzúrával, ami csökkentené a gazdálkodók közötti egyensúly fölborulásának kockázatát.

Október elsején – azaz egy nappal a KAP-reformmal kapcsolatos köztársasági elnöki bejelentés előtt – az ideológiai alapon egymáshoz közel álló CP és Modef [közös nyilatkozatot](#) adott ki. Ebben síkra szálltak egy valóban újraelosztó KAP mellett, ami a gazdálkodói munkavállalás felé fordul (elsősorban az állattenyésztésben), kiáll a vidéki területek megmaradása, a minőségi élelmezés és a környezet védelme mellett. Emlékeztettek arra, hogy számukra csak a harmadik forgatókönyv fogadható el. A fiatalok pályakezdését és a gazdálkodói generáció-váltást minden, a fentiekben már felsorolt, lehetséges módon támogatni kell és elengedhetetlen a GAEC-ek transzparenciája, valamint ezzel összefüggésben az aktív gazdálkodók fogalmának pontos meghatározása. Emlékeztettek arra, hogy a területalapú támogatásoknál igazságosabb kapcsolt támogatásokat elsősorban legnehezebb helyzetben lévő ágazatoknak, a juh- és kecsketartóknak, valamint a zöldség- és gyümölcsstermelőknek kell juttatni, a „+2%”-nak pedig egyértelműen az állattartó gazdaságok fehérjenövény-termelését ösztönöznie, ezen keresztül is segítve a takarmány-önellátás megerősítését.

A főnti közös nyilatkozattal egy időben az FNSEA is hallatta a hangját, ahol a szakszervezet egyik női alelnöke, Christiane Lambert és az érdekképviselő női tagozatának elnöke, Karen Serres [közös közleményt adott ki](#) „a gazdálkodó nők: a KAP-támogatások újraelosztásának nagy vesztesei?” címmel. Ebben emlékeztettek arra, hogy az ígérek ellenére semmi nem történt annak érdekében, hogy a főállású gazdálkodóként dolgozó nők státusa megerősödjön, és elsősorban a második pilléres támogatásokhoz férfitársaikkal azonos módon juthassanak. Másik fájó pont, hogy a GAEC-ek transzparenciájakor nem vették figyelembe, hogy az első 52 hektár után járó magasabb támogatás csak azoknak a vállalkozó-társaknak jár, akik egyébként is jogosultak KAP-támogatásokra, miközben az egyéb társas vállalkozásokban (EARL, SCEA, vagy éppen GAEC-ben, de KAP-rész nélkül) dolgozók – köztük nagyon jelentős számban nők - ebből ki vannak zárva. Ennek fényében álságos munkahelyteremtésről és ezzel együtt az állattenyésztés támogatásáról beszélni – hangoztatták és felszólították a tárcavezetőt, hogy legyen tekintettel a nemek közötti egyenlőség biztosításának kormányzat által hangoztatott szükségességére.

Az Agrárkamara, mint alapvetően politika-semleges köztestület meglehetősen óvatosan hallatta a hangját, ezzel együtt szeptember 27-én maga is megnyilvánult a KAP-reform kérdésében. A [La France Agricole által idézettek](#) szerint a kamara elnöke, Guy Vasseur úgy fogalmazott, hogy „az első 52 hektár után járó emelt támogatás egy látszatra jó, valójában rossz elképzelés” (*une fausse bonne idée*). Véleménye szerint nem megoldott a dombvidéki gazdálkodók problémája és nem tökéletes a GAEC-ek transzparenciája sem. Számításaik azt mutatják, hogy a jelen pillanatban területalapú támogatásra jogosító 26 millió hektárból, amennyiben minden társas vállalkozási forma minden aktív tagját elismerik, mint támogatásra jogosultat, akkor 22 millió hektár után kellene magasabb támogatási összeget fizetni, „ami nem vezet sehova” (*cela n'a pas de sens*). Nem mellékesen ez a támogatási forma szerinte bizonyos „opportunistá magatartás-formák” kialakulásához vezethet, olyanformán, mint amikor valaki az unokájának tartogatja a földet. Nem ilyen mezőgazdaságot akarunk – hangsúlyozta Vasseur. A kamara vezetősége szeptember 26-i ülésén nem szavazott egy formális kamarai álláspontról, erre csak október 22-én kerül majd sor. Az elnök azonban értésre adta, hogy személy szerint az FNSEA álláspontjával ért egyet, azaz 60%-os konvergencia, nincs újraelosztás és 15%-os újrapacsolt támogatás a tejtermelésnek, hogy ez a tevékenység a jövőben is megmaradjon az országban. A kamara elismeri, hogy a tárca egyik célja a tejtermelők egyre alacsonyabb támogatásának emelése volt, ám a javasolt módszer erre nem jelent érdemi megoldást, a kamara egy ennél sokkal hatékonyabb támogatás-újraelosztást javasol.

A gabonatermelők szakszervezete ([AGPB](#)) és a cukorrépa-termelők szövetsége ([CGB](#)) számításai azt mutatják, hogy amennyiben megvalósul az első 52 hektárnak adandó magasabb támogatás, a francia termelők egyértelmű versenyhátrányba kerülnek a németekkel szemben, azaz a francia reform nem más, mint „ajándék Németországnak”. A francia gabonatermelők ugyanis 15-20, a cukorrépa-termelők 1,5 euróval kevesebb támogatáshoz fognak jutni tonnánként, mint német társaik.

[A KAP-reform az egyes ágazatok szemszögéből](#)

A szántóföldi kultúrák esetében az elsődleges mozgatórugónak az árnak, és nem a támogatásnak kell lennie – [hangoztatta](#) szeptember 27-i, a La France Agricole által idézett közleményében a [Coordination Rurale](#) (CR) és a szakszervezet gabonatermelői tagozata (*Organisation des producteurs de grains*, OPG). Minden, a támogatásokkal kapcsolatos „mészárosmunka” (*charcutage*) teljesen hatástalan – fogalmaztak. Számításaik szerint a tárca által javasolt négy forgatókönyv 50-100 eurós hektáronkénti hatással lehet a termelőkre, miközben a gabonaárak elmúlt egy évben végbement csökkenése önmagában hektáronként 500 eurós bevétel-kieséssel jár. Ezért rossz, hogy az új KAP-ban nincsenek olyan szabályozó mechanizmusok, amikkel az árakat befolyásolni lehet, mert így a termelők teljesen kiszolgáltatottak. A jelenlegi gabonaár esetében a termelési költségek csak a 2012-es támogatásokkal együtt térülnek meg, azaz ha a támogatások csökkennek, a termelők elkezdnek veszteséget termelni, ezért nem tudják elfogadni a miniszter javaslatait. Így bármilyen furcsa is, a CR ebben a kérdésben teljesen azonos állásponton van az FNSEA-val! Emlékeztettek arra, hogy a korábbi, még a Fillon-kormányzat alatti egyik évben véghezvitt, a gabonatermelőktől az állattartókhoz történt támogatás-átcsoportosítás sem járt semmilyen érdemi eredménnyel.

A cukor-ágazat már készül a KAP-reform életbe lépése utáni időszakra, [írja a La France Agricole](#). Ennek első jele, hogy a [Cristal Union](#) élelmiszer-ipari szövetkezeti csoport négy év

alatt 15%-kal akarja emelni a hozzá tartozó cukorrépa-vetésterületet. A csoport maga is gazdálkodó elnöke, Olivier Bohan szerint a Cristal Union az elmúlt években jelentős szerkezet-átalakítást hajtott végre, ennek köszönhetően a kvóták megszűnésével a korábbiaknál masszívabbá tehetik a cukorgyártást Franciaországban, gyáraik megnövelt kapacitásának és versenyképességüknek köszönhetően újabb piacokat nyerhetnek. A vetésterület növelésével egy időben 100-120 napra kívánják kitolni a földolgozási időszakot és hatékonyabban kívánják amortizálni a gyártókapacitásba történt beruházásokat. A terület növekedése elsősorban Párizstól délre és Champagne-Ardenne régióban lesz jelentős. A szövetkezet jelentős eredményeket remél a genetikai előrehaladástól, jelenleg ugyanis a cukor-kihozatal csak kivételesen jó években (mint pl. 2011) haladja meg a 15 tonnát, az idei évben inkább 13 t/ha körül lesz. Ha viszont minőségi vetőmagnak és a nagyobb teljesítményű fajtáknak köszönhetően sikerül ezt az értéket folyamatosan 15 t/ha fölött tartani, az már érdemi pozíció-javulást fog jelenteni a francia cukoripar számára a brazil importtal szemben.

A szántóföldi kultúrákat (azaz gabona, kukorica, fehérje- és olajnövény) termelő gazdákat összefogó szakmai ernyőszervezet, az ORAMA közgyűlése után kiadott szeptember 5-i sajtóközlemény azt szorgalmazta, hogy egy kiegyensúlyozott, a jelenlegi erőviszonyokat föl nem borító KAP-reformra van szükség. Emlékeztette a minisztert arra, hogy a 30%-os újraelosztás semmi esetre sem fogja megoldani az állattartók problémáját, ám „brutális hatással” lesz a szántóföldi kultúrákat termelőkre, különösen a gyengébb terméseredményeket mutató régiókban, továbbá újabb jelentős versenyhátrányt fog okozni a többi európai, de elsősorban német termelővel szemben. Ez nyomatékosan igaz annak fényében, hogy az elmúlt hónapokban 25%-kal estek a gabonaárak, az éghajlati hatások pedig kérdésessé tették az idei termést mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Az ORAMA ezért kategorikusan elutasítja a tárca által vázolt, az első pilléres támogatások 30%-át érintő újraelosztási elképzelést. Hangsúlyozza, amennyiben ez – a konvergencia, valamint a nem kellően átgondolt zöldítés minden további negatív hatásával erősítve - bekövetkezik, arra kell számítani, hogy katasztrofális következményei lesznek a gyengébb termést produkáló régiók szemestermény-termelőire. Az elsősorban a magasabb támogatást kapó német gazdákkal szemben elszenvedett versenytorzító hatás miatt leküzdhetetlen versenyhátrányba fognak kerülni és visszavonhatatlanul piacokat fognak veszíteni, miközben jelenleg 7 milliárd eurós többlettel járulnak hozzá a francia külkereskedelmi mérleg (egyébként katasztrofális) számainak javításához, valamint csökkenni fog a munkahelyek száma is.

Szeptember 30-án a La France Agricole [az állattenyésztőket is idézi](#) annak kapcsán, hogy a köztársasági elnök az ország második legnagyobb állattenyésztési szakvásárán jelenti majd be a KAP-reform alkalmazásának fő irányait. Az FNB (szarvasmarha-tartók), az [FNO](#) (juhtartók) és a [Fnec](#) (kecsketartók) – mindhárom az FNSEA tagszervezete – szerint az állattenyésztők sokat várnak a KAP-reformtól, hiszen az ő jövedelmeik a legalacsonyabbak, miközben ezekben az ágazatokban a legnehezebbek a munkakörülmények. Az érdekképviseltek közleménye nem foglal állást a támogatások újraelosztásának kérdésében, viszont hangsúlyosan kiáll az állattartóknak adandó kapcsolt támogatások, valamint a második pillérből a kedvezőtlen természeti adottságú területeknek adható támogatások, a pályakezdés ösztönzése valamint a legelőgazdálkodás segítése mellett. Hangsúlyozzák, a jelenlegi vitában olyan kompromisszumra van szükség, ami egyértelműen javítja az állattenyésztés pozíciót, növeli a gazdaságok versenyképességét, ellenkező esetben az állattartók el fognak tűnni.

Saját értékelés: *Bármennyire is érthető a kormányzat azon szándéka, hogy az állattenyésztésnek adandó nagyobb támogatással annak helyzetét javítsa, ezzel csupán elodázza azt, hogy a szektorban annak versenyképességéhez elengedhetetlen strukturális*

reformok végbemenjenek. Noha a miniszter és a tárca folyamatosan hangoztatja, hogy ezt nem a gabonatermelők rovására kívánják megvalósítani, a valóság pontosan ennek ellenkezőjét mutatja. További komoly probléma, hogy a döntés egyáltalán nem veszi figyelembe azokat az okokat, amik a francia mezőgazdaság versenytársakkal szembeni lemaradását okozzák és láthatóan egy olyan struktúrát próbálnak meg ideológiai elvek mentén konzerválni, ami valójában nem tartható fenn tovább.

Somogyi Norbert, Párizs